БАЦЬКАЎШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND" Цана 30 н. фэн., для заграніцы — 50 н. ф.

Nr. 12. (56) 18 ТРАВЕНЯ 1949 Г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 3

СУПРАЦЬ БАЛЬШАВІЗМУ

27 красавіка адбылася ў Парыжы вялікая маніфэстацыя, ладжаная Вуніяй Вольных Журналістых Сярэдняе й Усходняе Эўропы супраць «кангрэсу міру», які нядаўна быў ладжаны камуністымі ў Парыжы. У маніфэстацыі прынялі ўдзел прадстаўнікі Альбаніі, Беларусі, Баўгарыі, Мадзяршчыны, Балтаў, Польшчы, Румыніі, Чэхіі, Славаччыны, Украіны, Югаславіі й прадстаўнікі ад францускае студэнцкае арганізацыі.

Усе прадстаўнікі мелі кароткія прамовы, а прадстаўнік ад беларусаў Старшыня Сусьветнага Аб'еднаньня Беларускай Эміграцыі інж. Л. Рыдлеўскі сказаў наступную прамову:

«Хоць у сваім жыцьці я ўжо два разы браў аружжа ў рукі для змаганьня, прашу верыць, што я пасьлядоўны й перакананы пацыфісты.

Але на працягу апошняга паўстагодзьдзя Беларусь некалькі разоў была полем боек. У 1914 — 18 г.г. — вайна нямецка-маскоўская й нямецкая акупацыя, у 1919 г. — вайна польска-маскоўская, у 1939 г. «пацыфічнае вызваленьне» саветамі й дэпартацыі, у 1941 г. новая нямецка-маскоўская вайна. Усе гэтыя войны мелі на мэце толькі руйнаваньне й прыгнечаньне нашага народу.

У гэтым міжчасе мы мусім падкрэсьліць адзін перыяд вялікае важнасьці для беларусаў — гэта абвешчаньне Беларускім Нацыянальным Кангрэсам 25 Сакавіка 1918 г. Беларускае Народнае Рэспублікі. 1872 дэлегаты сабраліся ў Менску, каб вырашыць лёс свае краіны. І ён быў вырашаны Актам 25 Сакавіка і гэты дзень стаўся нацыянальным сьвятам усяго беларускага народу.

У лістападзе 1920 г. пад пагрозай інвазіі з боку чырвонае арміі беларускае тэрыторыі Ўрад Беларускае Народнае Рэспублікі выклікае паўстаньні. І гэтак я першы раз узяў стрэльбу, каб бараніць свой край, свой народ і сваю дзяржаву перад чужацкай навалай. Пасьля цяжкіх і крывавых боек беларуская армія мусіла адступіць перад мацнейшым па колькасьці ворагам і Ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі мусіў выехаць за межы.

Урад марыянэтак Масквы займае ягонае месца...

Што гэта значыць — цяпер ведама ўсім.

Гэта, апошнім поўстагодзьдзем, беларускі народ не адзін раз падняў аружжа і гэта толькі, каб бараніць сваю свабоду, сваю незалежнасьць, сваё дабро, гэта значыць у стане легітымнае абароны, а не як агрэсар.

Але колькі разоў беларуская зямля служыла для разрахункаў паміж двума імпэрыялізмамі — маскоўскім і нямецкім, якія сталіся аднračасова, дзякуючы іх, гэтак кажучы, філязофскай канцэпцыі, пэрфіднай і пэрвэрсыйнай — найагіднейшымі злачынцамі супраць чалавецтва.

Наш беларускі народ, які ўжо трыццаць гадоў знаходзіцца пад таталітарным і паліцэйскім савецкім рэжымам і які што дня змагаецца за сваю свабоду, пасьля ўсіх мучэньняў, выкліканых войнамі чужынцаў, ня хоча іншага, як толькі міру, каб залячыць свае раны, адбудаваць свае селішчы.

Але ён ня хоча быць нявольнікам, ня хоча быць грамадзянінам лягераў прымусовае працы ў сібірскай тайзе — ён хоча быць вольным, ён хоча распараджацца сам сабою.

Пасьля прамоваў была прынятая рэзалюцыя, у якой між іншага было сказана:

«Народы сярэдняе й усходняе Эўропы жадаюць больш, як хто іншы, жыць мірн а. Але гэты мір не павінен азначаць бязумоўнага падпарадкаваньня імпэрыялізму савецкае Расеі. Мы хочам міру, але без чырвонае арміі і без НКВД на нашых абшарах; мы хочам міру, але не з марыянэтачнымі ўрадамі, накінутымі нам чужынцам, і без канцэнтрацыйных лягераў. Мы ня хочам плаціць за мір у нашай частцы Эўропы масавымі дэпартацыямі балтыцкіх народаў, замардаваньнем Міхайловіча й Петкова, тэрорам у Польшчы, працэсам Міндшэнтага ў Мадзяршчыне, прымусовым наварачваньнем на праваслаўе ў Румыніі, уладаньнем Готвальдаў у Празе, Дымітравых у Софіі, Гожаў у Тыране, або сыстэматычным вынішчэньнем народаў беларускага й украінскага. Умовы запраўднага міру, а не савецкага, гэта дакладнае датарнаваньне да нашых краінаў і нашых народаў Атлянтыцкай Хартыі, канвэнцыі аб народабойстве й дэклярацыі правоў чалавека, нядаўна прынятых пленумам ЗН».

Беларускія Паўстанцы

Газэта «Украінская Трыбуна» (Но. 22/232) за 8..5.1949) падала да ведама наступную вестку:

«На балонах польскае прэсы друкуе адзін былы падафіцэр арміі ген. Андэрса цікавыя дадзеныя пра беларускіх паўстанцаў, што дзеюць у ваколіцах Вільні. Гэты падафіцэр быў там улетку 1948 г. Да 1946 г. беларуская партызанка была вельмі многакалькасная, але бальшавікі правялі тады вялікія аблавы й ачышчальныя акцыі, так што потым асталіся толькі меншыя, затое лепш дабраныя й ідэйнейшыя, групы. Складаюцца яны галоўна зь «мясцовых», значыцца беларускіх элемэнтаў, хоць таксама трапляюцца прадстаўнікі іншых нацыянальнасьцяў, аднолькава перасьледваных і нішчаных маскоўскім рэжымам.

Паадзіночныя групы ня маюць больш, як звыш дзесяці, у выключных выпадках па некалькі дзесяткаў людзей. Яны прымушаныя часта пераносіцца зь месца на месца. Мясцовае насельніцтва ставіцца да іх вельмі прыхільна. Харчуюцца з таго, што забяруць на «рэквізыцыях» калгасаў і дзяржаўных магазынаў. Аддзелы партызанаў усьцяж папаўняюцца новымі сіламі».

Украінцы й Вільня

Украінская газэта «Свабода», што выходзіць у ЗША, зьмясціла ў Но. 81 за 8.4.1949 пад вышэйшым загалоўкам артыкул ведамага беларускага дзеяча ў Канадзе мгра А. Грыцука. Гэты артыкул зьяўляецца да некаторай меры актуальным для беларуска-украінскіх дачыненьняў і тут, у Нямеччыне, а таму перадрукоўваем яго поўнасьцю, выказваючы поўную згоду із цьверджаньнямі аўтара.

«Ад некаторага часу паміж беларускімі й летувіскімі палітыкамі вядзецца спор за горад Вільню. Гэта ёсьць спор паміж двума народамі, якія калісьці ўходзілі ў склад Вялікага Княства Літоўскага. Меншы з гэтых народаў, летувіскі народ, меў ужо сваю незалежнасьць на працягу 21 году, а другі, большы й запраўдны гаспадар калішняга Вялікага Княства Літоўскага — беларусы, ад 154 год навет і таго кароткага пэрыяду незалежнасьці ня змог здабыць і дасюль крывавіцца ў цяжкім змаганьні з акупантамі.

Калі якаясь многанацыянальная дзяржава распадаецца, а на ейных развалінах заселеныя народы твораць свае собскія дзяржаўныя арганізмы, тады кажны з гэтых народаў павінен заняць тыя тэрыторыі, якія ён у бальшыні сваей засяляе. Мы, беларусы, хаця й маем вялікую сымпатыю да летувіскага народу, зь якім больш 500 год жылі у неспатканай у гісторыі сьвету згодзе, ды калі думка пра аднаўленьне Вялікага Княства адпала, мусім пры тварэньні сваей дзяржавы змагацца за задзіночаньне ўсіх тых земляў, дзе прыродна й у бальшыні жывуць беларусы. Да такіх земляў належыць і Вільня з аколіцамі. Не зьяўляецца сакрэтам, што ўВільні ад найдаўнейшых часоў працэнт летувісаў быў вельмі малы.

Але не расходзіцца тут пра тое, каб даказаць няправільнасьць летувіскіх дамаганьняў да гораду Вільні. Справа тут у дачыненьнях да гэтае праблемы іншых народаў, у даным выпадку украінцаў.

У «Свабодзе», Но. 54 з 8 сакавіка 1949 г., была зьмешчаная справаздача ізь сьвяткаваньня Дня Незалежнасьці Летувы ў готэлі Рузвэльт у Голівудзе. На гэтым сьвяце былі й прадстаўнікі ўкраінцаў сп.сп. інж. Л. Раманюк і М. Новак. У прывітальнай прамове ад імя ўкраінцаў «цьвёрда падчыркнулі, што новая Летува мусіць мець сваю Вільню, як Украіна свой Львоў».

У часе калі сярод беларусаў і украінцаў як у краі, так і на эміграцыі існуе крывёй замацаванае братэрства, калі абодвы народы не называюць сябе інакш, як гэта часта бывае — «браты украінцы» й браты беларусы», гэтае выказваньне ўкраінскіх прадстаўнікоў на летувіскім сьвяце, беларусы мусяць прыняць, як порцыю гарчыцы, пададзеную ім іхным паўдзённым братам. Больш такіх порцыяў, дык можа паважна пахіснуцца адвечная прыязьнь двух найбольш паняволеных Расеяю народаў, з чаго напэўна будуць вельмі цешыцца ў першую чаргу нашыя «старыя браты» маскалі.

Я асабіста зьяўляюся непапраўным аптымістым і хацеў-бы усю гэтую няпрыемную справу бачыць не ў варожым настаўленьні, ці навет у браку сымпатыі ўкраінцаў да нас, беларусаў, але ў няведаньні гісторыі найбольшага свайго суседа-прыяцеля. Здаецца мне, што ўжо час нам бліжэй пазнаёміцца. Ўзаемнае пазнаньне беларусаў і ўкраінцаў прынясе толькі карысьць абодвым народам, асабліва ў мамэнт вырашальных змаганьняў за незалежнасьць.

Мы шчыра жадаем украінцам чым хутчэй мець дарагі ім Львоў у запраўдных украінскіх руках, але долю Вільні хочам аднак вырашаць самі».

БЛЯКАДА БЭРЛІНА ЗЬНЯТАЯ

У ночы на чацьвер была зьнятая блякада Бэрліна й супрацьблякада савецкай зоны Нямеччыны. У гэты-ж дзень адыйшлі першыя цягнікі з заходніх зонаў Нямеччыны з прадуктамі для жыхароў Бэрліна.

У чацьвер па абедзе адбыўся ў амэрыканскім сэктары Бэрліна вялікі мітынг з удзелам 250.000 Бэрлінцаў. Прэзыдэнт парлямэнтарнай Рады Нямеччыны др. Адэнаўэр выказаў ад імя ўсяе Нямеччыны падзяку насельніцтву Бэрліна за ягонае вытрывалае захоўваньне. Ён заявіў, што прыдзе час, калі задзіночацца ўсе землі Нямеччыны ўлучна з Савецкай зонай. Праф. Шмід зазначыў, што парыская канфэрэнцыя чатырох міністраў не павінна кончыцца коштам бальшавізацыі Бэрліна. Ён дамагаўся ў сваей прамове скасаваньня канцэнтрацыйных лягераў і спыненьня ссылак. Старшыня нямецкай сацыялістычнай партыі Нойман у сваей прамове дамагаўся спыненьня палітычнай блякады Бэрліна й свабоды для ўсходняй Нямеччыны.

АНГЕЛЬШЧЫНА РАТЫФІКАВАЛА АТЛЯНТЫЦКІ ПАКТ

Ангельскі парлямант ратыфікаваў 333 галасамі супраць 6 Атлянтыцкі Пакт.

СПАТКАНЬНЕ МІНІСТРАЎ

Міністры замежных спрваў Вялікабрытаніі, Задзіночаных Штатаў і Францыі маюць спаткацца 21 травеня ў Парыжы, каб абгаварыць справы, зьвязаныя із спатканьням із міністрам замежных справаў СССР, якое наступіць 23 травеня.

Чытайце «Бацькаўшчыну»!

Захад і Ўсход

Захад і Ўсход — адвечная супярэчнасьць двух людзкіх сьветаадчуваньняў, дзьвюх псыхалёгіяў, культураў, навет двух бытавых укладаў, наагул — двух сьветаў. Свабода й разнастайнасьць духу й творчасьці, талерантнасьць, гуманнасьць, гармонія нутранога й вонкавага, разгортаньне шырыні й глыбіні думкі — з аднаго боку, з боку Захаду. І скаванасьць духу й чалавека наагул, суровае падпарадчаньне ўсяго нейкаму татальнаму абсалютызму сухое й бесчалавечнае дактрыны, уніфікацыя й нівэляцыя — уваднастайненьне ўсяго, разьдзьмухваньне вонкавага ў блішчастых цацках і барабанна-трубных гуках пры кастрацыі нутранога, звужэньне шырыні й простая забарона ўсякае глыбіні — з боку другога, з боку Ўсходу.

Але ніколі яшчэ ў гісторыі супярэчнасьць гэтых двух сьветаў не завайстралася так, як сяньня, ніколі ня ўздымалася так высака й выразна з глыбіняў духовых, псыхалёгічных і культурных да роўніцы ўжо чыста палітычнае. Маскоўскі, расейскі таталітарны бальшавізм Усходу і ўсё больш цесная дзі мэтасьведамая злучнасьць дэмакратыяў Захаду стаяць адно супраць аднаго, рыхтуючыся да адкрытых і разьвязальных апошніх загрудкаў. Хто каго — апошняе пытаньне толькі й чакае тут на сваю разьвязку.

Нашай Бацькаўшчыне адвеку выпала было месца на самай мяжы гэтых двух сьветаў — заходняга і ўсходняга. Асноўнымі элемэнтамі свае духовае субстанцыі народ наш адпачатку належаў да сьвету заходняга. Ня дзіва таму, што ў працэсе свайго разьвіцьця, памінаючы розныя часовыя й вонкавыя, перахаджалыя наляцеласьці і ўплывы, гарнуўся заўсёды народ гэты да свайго яму Захаду. Ня дзіва, што ў самастойным разгортаньні свае культуры й грамадзкасьці знайшоў ён сваё месца ў тэй заходняй сям'і народаў. І ня дзіва, што пры сваім узьмежным палажэньні між Захадам і Ўсходам заўсёды стараўся несьці сьвятло Захаду, ягонай культуры — запраўднай культуры — туды, на заўсёды-ж цямнейшы й дзічэйшы Ўсход. Праз нас і ад нас туды йшло было ўсё, што здабываў людзкі дух Захаду, ці то ў большым, ці то ў драбнейшым навет. Ад штукі друкарства, перададзенай скарынінским вучнем Пятром Мсьціслаўцам «первопечатнику Ивану Федорову» ці вершатворства, прынесенага ўпяршыню нашым Сымонам Полацкім, ці альфабэту навет, рэфармаванага для «вялікага Пятра» нашым-жа невялікім Гальляшом Капіевічам-Капіеўскім — аж да простае сялянскае касы для травы, званае і цяпер яшчэ ў глыбі Маскоўшчыны «літоўкай» — ад калішняга слаўнага гістарычнага ймя нашае Бацькаўшчыны. Дый ці пералічыць усё тое, што праз нашыя рукі дастаў маскоўскі Ўсход з эўрапэйскага Захаду, даставаў увесь час, аж пакуль не астояўся ўжо на собскіх ногах — астояўся ў вызначальнай меры якраз дзякуючы гэткай нашай дапамозе.

А тады — астояўшыся, на нас-жа першых і ступіў сваім цяжкім ботаам, нас-жа першых і пачаў намагацца далучыць да сябе навек, прыгарнуць пад сваё крыло, закуць сваім ланцугом. Удача ў гэтым, як ведама, была пераменная. То часткі, ад меншых да большых, то й цэлая Бацькаўшчына нашая апынялася ў цяжкіх абоймах маскоўскага Ўсходу. Ня гэтак даўно яшчэ, перад другой сусьветнай вайной, прабегла ягоная мяжа з Захадам па жывым целе ейным. Каб нарэшце ізноў пасунуцца далей на Захад, далей як калі, падкруціць пад сябе ня толькі Польшчу, але й «адвеку заходнія» Вугоршчыну, Чэхію, Румынію, перарэзаць сабою жывое цела ўжо самой аж Нямеччыны.

Угібаўшы ізноў у свае лапы наш народ, сягнуўшы ўжо далёка й за яго, намагаецца цяпер маскоўскі Ўсход засымілёваць яго сабе канчальна, выкараніць дазваньня навет усе ўспаміны аб ягоным заходніцтве й культуртрэгерскай місіі, перакруціць усё дагары нагамі, удзяўбці яму сваю вышэйшасьць, перадовасьць, нейкую аж заслужанасьць, бязьмерную й бязьмежную, перад ім нат у глыбінях гісторыі. Паслухаць адно, што вяшчаюць цяперешнія адміністратары «неза-

лежнай беларускай дзяржавы БССР» — такі вось сакратар ЦККП(б) Б. И. Гусаров (дзеля сакавітасьці падаём у мове арыгіналу): «Белорусский Народ с глубокой благодарностью сознает... что великие завоевания, которые он сейчас имеет, он мог получить только при помощи великого русского народа, который на протяжении веков всегда протягивал руку братской помощи и поддержки белорусскому народу в самые трудные для него времена борьбы против иноземных захватчиков, всегда выступал как организатор разгрома врагов, всегда шел в первых рядах освободительной борьбы, всегда спасал белорусский народ от порабощения...» А яшчэ мудрэй — «прэм'ер» БССР А. Е. Клещев: «Только при постоянной помощи... великого русского народа... белорусский народ смог обрести свою государственность, отстоять свободу и национальную независимость... Только опираясь на братскую помощь русского народа, белорусский народ смог отстоять свое существование, сохранить свой язык и культуру. **Свет культуры в Белоруссию всегда шел с востока от великого братского русского народа»** («Советская Беларуссия», 2.1.1949 г., Но 2/5460).

Ці трэба камэнтараў да гэткіх нахабна-бессаромных велягурыстых заяваў цяперашніх сатрапаў Беларусі? Ясна адно, што працэс, казаў той, «раззаходненьня» й «абусходненьня», маскалізацыі й дээўрапеізацыі нашае Бацькаўшчыны на ўсе застукі. Ня ёмш ясна, якія вынікі нясець ён нашаму народу, і чым далей, тым болей...

Але тымчасам, калі асноўная маса гэтага народу, побач з простым нацыянальным і нат біялёгічным вынішчэньнем, паддасцца гэтак інтэнсыўнаму й энэргічнаму апрацаваньню тым «светом культуры с востока» — тая частачка ягонае, хоць і невялічкая, якой пашчасьціла апошнімі гадамі вылузацца спад «вельких братскіх» апякуноў — жывець ужо на чыстым Захадзе, і ня толькі жывець, а штораз больш ужываецца ў яго, ўсё больш эўрапэізуецца, «азахадняецца». Нельга не глядзець з надзеяю на гэты другі, адваротны першаму, працэс пры ўсёй ягонай стыхійнасьці, неналежнай яшчэ інтэнсыўнасьці й некаторых нездаровых зьбочаньнях часам, пры ўсёй невялікай колькаснасьці ахопленых ім, раўнуючы да асноўнага народнага масыву на Бацькаўшчыне. Бо хто-ж, як ня гэтая частачка народу, хто, як ня мы, нацыянальная эміграцыя на Захадзе, панясець ізноў з часам запраўдные сьвятло ягонае туды, хто-ж іншы здолее й павінен будзе арганізаваць і ўзначаліць працэс новага нацыянальнага адраджэньня, ачышчэньня ад таго ўсходняга маскальскага пакосту, з такой напорнасьцяй накладанага там цяпер, і навярненьня зноў да Захаду, далучэньня, і ўжо канчальнага, да сям'і цывілізованых народаў.

Таму — глыбей усьведаміць усю праблему Ўсходу й Захаду наагул, выразьней самавызначыць сваю ня толькі палітычную, але й культурна-псыхалёгічную прыналежнасьць да апошняга, як магга ўлучыцца ў васваеньне й перапрацэнне ягонае існасьці й набыткаў ягонае культуры — гэткім мусіць быць сяньня адно з найпершых заданьняў кажнага нашага нацыянальна-сведамага эмігранта. Не марнаваць часу ў бясплоднай тузе і ўздыханьнях, ці — яшчэ горш — у заўсёднай эміграцкай міжсобнай грызьні, а ўзброймацца й перазброіцца духова да баёў Вялікага Ідучага. Страчаны чалавек той, хто ня мае надзеі на часовасьць нашага бадзяньня па сьвеце вонках Бацькаўшчыны. Ды яшчэ больш небарачным выглядаў-бы й гэны, што вярнуўся-б туды, калі грымне вялікі кліч, з пустымі рукамі, з пустою галавой і душой.

М. Цітовіч.

Украінская канцэпцыя вонкавае палітыкі

Камісія Замежных Справаў Украінскай Нацыянальнай Рады прыняла да ведама праект Выканальнага Органу УНРады аб канцэпцыі вонкавае палітыкі апошняй. Дзеля паінфармаваньня беларускага грамадзянства падаём тут за газэтай «Українське Слово» (Но. 18/53) за 8.5.1949) тыя пункты канцэпцыі, якія гавораць аб дачыненьнях украінцаў да іншых, паняволеных Расеяю народаў, у тым ліку й да беларусаў. І так:

«§ 3. Сучасная ўкраінская палітыка імкнецца да поўнай дзяржаўнай незалежнасьці ўкраінскага народу на ягонай нацыянальнай тэрыторыі й адначасна бароніць права на незалежнае жыцьцё й вольнае разьвіцьцё ўсіх народаў, паняволеных Расеяю. Высоўваючы гэты прынцып, як аснову новага ладу на Ўсходзе Эўропы, украінская палітыка апірaецца на прыродные права нацыянальнага самавызначэньня й на пастановы Атлянтыцкай Хартыі аб свабодзе народаў і чалавека».

«§ 5. Украіна, а разам зь ёю й іншыя паняволеныя Масквою народы, змагаюцца ня толькі супраць бальшавізму й ягонае дыктатуры, але й супраць іхнага паняволеньня ўсякаю чужою сілаю наагул. Украіна й усе іншыя паняволеныя Расеяю народы імкнуцца да поўнага вызваленьня з пад расейскага панаваньня. Украінская палітыка выключае ўсякі саюз Украіны з Расеяю, хоць-бы й на фэдэральных асновах, маючы на ўвазе, што такая сувязь, як гэта было ў мінуўшчыні, так і будучыні прывяла-б да лiквідацыі ўкраінскай незалежнасьці. Запраўдны фэдэралізм магчымы толькі паміж народамі, што здаўна з пакаленьня ў пакаленьне вырасьлі ў атмасфэры пашаны свабоды другіх».

«§ 6. Для пасьпяховага вядзеньня вызвольнага змаганьня ўкраінская палітыка ўважае за неабходнае супрацоўніцтва й скаардынаваную акцыю ўсіх народаў, што змагаюцца за вызваленьне з пад расейскага панаваньня. Разам з гэтым, з гледзішча на іхныя супольныя палітычныя, абаронныя й гаспадарскія інтарэсы, украінская палітыка таксама пасьля вызваленьня гэтых народаў будзе абстойваць патрэбу іхнае цеснае сувязі, аснованай на дабравольным супрацоўніцтве незалежных нацыяў для забясьпечаньня вольнага дзяржаўнага разьвіцьця кажнай зь іх і для дасягненьня іхных супольных мэтаў і заданьняў.

Пры ўстанаўленьні межаў будучай незалежнай Украіны ўкраінская палітыка абстойвае прынцып этнаграфічны, як найбольш справядлівы й мэтазгодны для забясьпечаньня трывалага міру».

«§ 7. Для забясьпечаньня свабоды народаў, паняволеных Савецкаю Расеяй, і для іхнай абароны супраць усякага чужанацыянальнага насільля, адкуль-бы яно ня йшло, украінская палітыка ўважае мэтазгодным стварэньне палітычна-гаспадарскага саюзу такіх дзяржаваў усходняй і сярэдняй Эўропы: Беларусь, Эстонія, Латвія, Летува, Польшча, Чэхія, Славаччына, Украіна, Казацкія Землі між Украінаю й Каўказам ды народы Каўказу. Да гэтага саюзу могуць прылучыцца таксама іншыя эўрапэйскія народы, паняволеныя Савецкаю Расеяю. Украіна, як і іншыя спаміж гэтых народаў, змогуць потым увайсьці, як раўнапраўныя сябры, у склад саюзу Задзіночанай Эўропы»...

Джэк Лёндан.

ДРЫЖАКА НЭГАР

Адзінаццаць дзён ён ішоў сьлядамі свайго плямя. Цэлае плямё — мужчыны, жанчыны й дзеці — уцякала ад пагоні. Ратаваўся ўцякаючы і ён сам. Ён ведаў, што за ім ідуць гэныя жудасныя Маскалі. Валатамі й стромкімі ярамі сунуліся яны наперад, і наўцце ў іх было вызгубіць дазваньня ўвесь ягоны народ. Ён ішоў улегцы. Усё ягонае дабро быў зайчы кажух, стрэльба-магазынка й колькі хунтаў сушанае ласасіны. Ды дармо, ён ледзь-ледзь даваў раду здаганяць сваё плямё. І гэта ня было яму дзіва, бо ён ведаў, што жах, наганяны Маскалямі, здольны турыць наперад з шалёным імпэтам цэлы народ.

Было гэта даўнейшымі часамі, у палавіне XIX веку, калі Маскалі панавалі над Аляскай. Нарэшце, летняю начой Нэгар здагнаў уцекачоў ля вытокаў Піляту. Апоўначы—было відно, як удзень — ён праходзіў праз стружданы табар. Шмат хто бачыў яго, усе знаілі, але блізу ніхто яго ня вітаў.

— Дрыжака Нэгар, — пачуў ён словы Ільлізі, маладзіцы. Яна засьмяялася, і разам зь ёю сьмяялася Сон-ні, дачка ягонае сястры.

Прыплыў гневу апанаваў яго. Але ён не паказаў гэтага. Ён прабіраўся між лягернымі вогнішчамі, пакуль не дайшоў да цяпла, ля якога сядзеў стары. Маладзіца ўмела расьцірала струджаныя цягліцы ягоных ног.

Стары ўзьняў свой нявідушчы твар і ўважна прыслухаўся да хады Нэгара, што ступаў па сухіх галінах.

— Хто йдзець? — заскрыгаў ягоны старэчы голас.

— Нэгар, — адказала маладзіца, не адхіняючыся ад работы.

Нэгараў твар быў бязуважны. Крыху часінаў ён стаяў і чакаў. Стары зьвесіў галаву на грудзі. Маладзіца, стоячы на каленах, з галавою, схаванай у хмары густых чорных валасоў, расьцірала далей ягоныя струджаныя цягліны. Нэгар глядзеў на ейнае гонкае цела, што зьгіналася ў стане, нераўнуючы цела рысі. Яна была падобная да тонкага камля бярозы, але разам з тым у ёй чулася ўся сіла маладосьці. Ён глядзеў, і ўвесь быў апанаваны глыбокай тугой за ёй, блізу падобнай да фізычнага голаду. Нарэшце ён спытаўся:

— Няўжо няма ветлага слова Нэгару, што так зьнябыўся й цяпер кагадзе зьвярнуўся?

Яна паглядзела на яго сьцюдзена. Стары кпліва засьмяяўся.

— Ты мая жонка, Уна, — сказаў Нэгар цьвёрда й з адсьценем пагрозы.

Яна ўстала раптам і мякка — пакашэчаму — выпраставалася. Ейныя вочы блісканцелі, ейныя ноздрыны дрыгацелі, як у аленя.

— Я мусіла быць тваёй жонкай, Нэгару. Але ты — дрыжака. Дачка Старога Кінуза ня можа быць жонкаю дрыжакі.

Ён спрабаваў гаварыць, але яна змусіла яго сьціхнуць валадарным рухам.

— Стары Кінуз і я прыйшлі да вас з далёкае стараны. Вашае плямё прыняло нас да сваіх вогнішчаў і прыгрэла, не даходзячы, адкуль мы й чаму цягаемся. Яны думалі, што Стары Кінуз сьляпы ад старасьці. І ні Стары Кінуз, ні я гэтаму не пярэчылі. Стары Кінуз быў адважны чалавек, але ён не хваліўся. Цяпер, калі ты даведаешся, як ён асьлеп — ты зразумееш, што Кінузава дачка ня можа быць маткаю дзяцей такога дрыжакі, як ты, Нэгару.

Яна зноў не дала яму аказацца.

— Ведай, Нэгару, калі скласьці ўсе твае пераходы ў тутэйшым краі, дык і тое ты не дайшоў-бы да Сіткі на Вялікім Салоным Возеры. Тамака шмат маскоўскіх людзей, і закон іхны суворы. З гэтае Сіткі ўцёк Стары Кінуз, які за тымі днямі быў маладым Кінузам. Ён уцякаў зы мной, маленькім дзіцянём на руках, паўз абтокі, што пасярод мора. Мая забітая маці магла-б расказаць пра ягоную крыўду. Забіты Маскаль, з асьнём, што пранізаў яму грудзі й сьпіну, — мог-бы расказаць пра спагнаную Кінузаву помсту.

Але ўсюдых, куды мы не ўцякалі, і як-бы далёка мы не адыходзіліся, усюдых мы знаходзілі ненавідных Маскалёў. Кінуз не баяўся іх, але бачыць іх ня мог. Таму мы ўцякалі ўсё далей і далей, праз вазёры й рэкі, пакуль ня прыйшлі да Вялікага Імглістага Мора, пра якое ты чуў, але якога ты ніколі ня бачыў. Мы жылі сярод розных плямёў, і я ўзрасла ды сталася жанчынаю. Але Кінуз, пастарэўшы, ня ўзяў сабе другое жанчыны, і я не ўзяла сабе чалавека. Нарэшце мы прыйшлі ў Пэстылiку, туды, дзе Юкон уплывае ў Вялікае Імглістае Мора. Тутака мы доўга жылі на ўскраі мора сярод народу, што ненавідзеў Маскалёў. Але часам яны прыяжджалі, гэныя Маскалі, на вялікіх караблёх і змушалі жыхароў Пэстылiку паказваць ім дарогу між безьлічай абтокаў ля ўтоку Юкону. І часам людзі, каго яны бралі з сабою, каб паказаць ім дарогу, не варачаліся. Нарэшце, народ гэты ня мог зносіць больш і надумаўся на вялікую рэч.

— І калі прыбыў карабель, Стары Кінуз выступіў ды сказаў, што пакажа Маскалём дарогу. Ён быў тады ўжо стары, і валасы ў яго былі сівыя. Але ён ня меў страху. І ён быў хітры, бо павёў карабель туды, дзе мора імкне да берагу, і дзе хвалі б'юць белай шумаю аб гару, званую Раманавай. Мора зьнесла карабель туды, дзе хвалі б'юць аб берагі; яго выкінула на берагі й разьбіла аб скалы. Тады прыйшлі людзі з Пэстылiку (бо ў гэтым была іхная штука) з асьнямі, стрэламі й параю стрэльбаў. Але перад гэтым Маскалі выпаралі вочы Старому Кінузу, каб ён ніколі больш ня мог паказваць дарогі. І тады пачалася бітва там, дзе хвалі б'юць аб берагі, зь людзьмі з Пэстылiку.

— На чале гэных Маскалёў быў Іван. Ён сам, свaімі двума пястукамі, выцiс вочы Старога Кінуза. Тады, з двума людзьмі, што засталіся ад цэлага ягонага аддзелу, ён прабіўся праз варагавыя рады, прайшоў праз бурныя воды й зышоў паўзь берагі Вялікага Імглістага Мора на поўнач. Кінуз ня мог больш бачыць і быў бязрадны, як малое. Ён уцякаў ад мора ўзводзь па вялікім нязнаным Юкону да Нулято. І я ўцякала зь ім. Так зрабіў стары, мой бацька. Але што зрабіў маладзён Нэгар?

Ізноў яна рухам змусіла яго маўчаць.

— На свае собскія вочы я бачыла ў Нулято, перад брамаю вялікае цьвярдыні, усяго колькі дзён таму, я бачыла, як той самы Маскаль Іван, які зьнявідушчыў майго бацьку, выцяў цябе сабачым бізуном і адсьцёбаў, як сабаку. Я бачыла гэта — і пазнала, што ты — дрыжака. Але я цябе ня бачыла тае начы, калі ўсё тваё плямё — але, аж навет хлапчукі, ня здольныя да лавецтва — напала на Маскалёў і ўсіх іх пераганошыла.

— Адно ня Івана, — сказаў спакойна Нэгар. — І цяперака ён гоніцца за намі, і зь ім шмат Маскалёў з-за мора.

Уна не спрабавала хаваць свайго зьдзіўленьня й жалю, што Іван не забіты. Але яна вяла далей:

— Удзень я пабачыла, што ты дрыжака; уначы, калі ўсе мужчыны й навет хлапчукі змагаліся, я цябе ня бачыла, і другі раз пераверылася ў тым, што ты дрыжака.

— Ты скончыла? Усё сказала? — спытаўся Нэгар.

Яна кіўнула галавой і паглядзела на яго, — як гэта ён можа што-небудзь нагул сказаць.

— Ведай-жа, што Нэгар — ня дрыжака, — так пачаў ён спакойна й нядбайна. — Ведай, што калі я быў яшчэ хлапчуком, я хадзіў адзін да месца, дзе Юнко уплывае ў Вялікае Імглістае Мора. Я даходзіў да Пэстылiку й навет далей, паўзь берагі мора. Я зрабіў гэта, калі я быў хлапуком, і гэта паказвае, што я ня быў дрыжака. І я ня быў таксама дрыжакам, калі хадзіў малады, зусім адзін — паўзь Юкон, далей, чымся хто-колечы калі-небудзь заходзіў, — так далёка, што я прыйшоў да другога народу, зь белымі тварамі, але зь іншаю, не як у Маскалёў, моваю. Я забіў таксама вялікага, вельмі вялікага медзьвядзя ў старане Тананаў, куды не даходзіў ніхто з майго народу. І я змагаўся з Нуклюкіетамі й Калтагамі й Стыксамі ў далёкіх ваколіцах, і — усё сам адзін. Пра гэтыя рэчы, пра якія аніводзін чалавек ня ведае, я сам расказваю. Хай мае суплямёнцы раскажуць пра тое, што я зрабіў і што яны ведаюць. Яны ня скажуць, што Нэгар — дрыжака.

Ён горда скончыў і чакаў адказу.

— Гэта здарылася перад маім прыйсьцем у гэтую старану, — сказала яна, — і я нічога пра гэтыя рэчы ня ведаю. Я ведаю адно тое, што я бачыла, а я бачыла, як цябе лупцавалі. Уначы-ж, калі вялікая цьвярдыня гарэла й людзі забівалі ды самі паміралі, я цябе ня бачыла сярод іх. І людзі тваё цяпер дражняць цябе Нэгар-дрыжака. Гэта цяпер тваё імё — Нэгар-дрыжака.

— Гэта нядобрае імё, — праскрыгаў стары.

— Ты не разумееш, Кінузе, — Нэгар гаварыў няхлосна, — але я вытлумачу табе. Ведай-жа, што я быў на ловах на медзьвядзя з Камо-Та, сынам мае маці. І Камо-Та дужаўся зь вялікім медзьвядзём. Мы ня мелі мяса праз тры дні, і Камо-Та быў недаволі дужы й спрытны. Вялікі мядзьведзь сьціс яго так, што косьці ягоныя трашчэлі, як сухія палкі. Я знайшоў яго, хворага й стогнучы, на зямлі. І ня было мяса, і я ня мог нічога забіць, што ён мог-бы есьці.

— Тады я сказаў: «Я пайду ў Нулято й прынясу табе есьці, а таксама прывяду дужых людзей, каб занесьці цябе ў табар. «Але Камо-Та сказаў: «Ідзі ў Нулято й прынясі есьці, але не кажы ані слова пра тое, што зь мною здарылася. Калі я пад'ем і зраблюся зноў здаровы й дужы, я заб'ю гэтага медзьвядзя. Тады я зьвярнуся з гонарам у Нулято, і ніхто ня будзе сьмяяцца й ня скажа, што Камо-Та быў падуханы медзьвядзём». Я паслухаўся майго брата, і калі зьвярнуўся, і Маскаль, на імя Іван, сьцебануў мяне бізуном, я ведаў, што не магу супрацівіцца. Бо ніхто ня ведаў пра Камо-Та, хворага, стогнучы й галоднага. Калі-б я біўся зь Іваном і памёр-бы, — мой брат таксама-б памёр. Вось чаму, Уна, ты й бачыла, што мяне білі, як сабаку. Тымчасам я чуў гаворку шаманаў і праўдароў пра тое, што Маскалі разьнесьлі сярод нашых людзей няведамую хваробу, што яны забілі шмат каго з нас і пакралі нашых жанчынаў. Казалі, што зямлю трэба ачысьціць ад гэтых прыблудаў. Я чуў гэтую гаворку й ведаў, што гэта добрыя словы, і што тае начы Маскалі маюць быць забітыя. Але мой брат Камо-Та быў хворы й ня меў есьці. І таму я ня мог застацца разам з мужчынамі й хлапчукамі, ня здольнымі яшчэ да лавецтва.

Я панёс з сабою мяса й рыбу — і пісягі ад Іванавых бізуноў. Але я знайшоў, што Камо-Та ўжо ня стогне — ён памёр. Тады я зьвярнуўся ў Нулято, але ня было ўжо Нулято — адно попел чарнеўся, і валялася шмат трупаў людзей у тым месцы, дзе стаяла вялікая цьвярдыня. І я бачыў, як Маскалі плылі па Юкону ў чаўнох. Было шмат Маскалёў, прыйшлых з мора. І я бачыў, як Іван выпаўз з таго месца, дзе быў схаваўшыся, і меў зь імі гаворку. І назаўтрае бачыў я, што Іван вядзець іх сьлядамі нашага плямя. І цяперака яны йдуць гэтымі сьлядамі. Я-ж тутака, я, Нэгар. І я — ня дрыжака.

— Я чую гэтае апавяданьне; — сказала Уна, і голас у яе гучэў лагадней, як перш. — Але Камо-Та памёр і ня можа замовіць за цябе слова. І я ведаю адно тое, што я бачыла. — Я мушу на свае собскія вочы пабачыць, што ты — ня дрыжака.

Нэгар нецярпліва паварушыўся.

— Розна можна гэта зрабіць, — вяла далей яна. — Хочаш зрабіць ня менш за тое, што зрабіў Стары Кінуз?

Ён кіўнуў галавой і чакаў.

— Ты сказаў, што гэтыя Маскалі й цяперака нас шукаюць. Нэгару, пакажы ім дарогу таксама, як калісьці Стары Кінуз. Хай прыдуць яны, нічога ня думаючы да таго-ж месца, дзе мы іх будзем чакаць, — да росступу між скалаў. Ты ведаеш месца, дзе скалістая сьцяна высокая й заломістая. Там мы іх выцера-

З прэсавае Канфэрэнцыі IPO

18-ая прэсавая канфэрэнцыя IPO, што адбылася ў Бад-Кісінгэн 4 травеня сёлета, была прысьвечана розным пытаньням, што тычацца далейшага лёсу ДП, галоўная аднак увага, як і трэба было спадзявацца, была зьвернутая на справы эміграцыйныя.

На пачатку канфэрэнцыі дырэктар IPO на амэрыканскую зону сп. Раен паінфармаваў аб праектах пастановаў Генэральнай Рады IPO, прынятых нядаўна ў Жэнэве. Гэтыя пастановы наступныя:

1. Спыніць ад 1 кастрычніка 1949 г. прыняцьце перамяшчэнцаў пад апеку IPO.

2. Усе ДП найпазьней да 1 студзеня 1950 г. павінны пастанавіць: а) ці яны хочаць эміграваць і ў я якую краіну, б) ці хочаць астацца ў Нямеччыне й в) ці хочаць рэпатрыявацца ў край свайго паходжаньня.

3. З 1 ліпенем 1950 г. спыніць апеку IPO над усімі ДП за выключэньнем тых, што будуць яшчэ ў гэты час знаходзіцца ў працэсе эміграцыі.

4. Пасьля 1 ліпеня 1950 г. у магчыма найхутчэйшым часе спыніць дзейнасьць IPO наагул.

Гэта аднак толькі праекты. Аканчальная пастанова ў гэтых справах будзе прынятая на надзвычайным паседжаньні Рады IPO, якое адбудзецца 22 чэрвеня 1949 г.

Было пададзена да ведама, што згодна падлічэньняў IPO ў заходніх зонах Нямеччыны й Аўстрыі знаходзіцца каля 200.000 і ў Італіі каля 100.000 перамяшчэнцаў, якія яшчэ ня маюць статусу ДП. Калі яны жадаюць карыстаць з апекі IPO, то павінны згодна з вышэйшай пастановай найпазьней да 1 кастрычніка здабыць статус ДП.

На запытаньне, які чакае лёс старых, інвалідаў, удоваў зь дзецьмі й наагул людзей ня здольных да працы, якія хочаць эміграваць, але ня могуць, было адказана, што IPO працуе над разьвязаньнем гэтае праблемы. На думку генэральнага дырэктара IPO ў Жэнэве сп. Така ў дачыненьні да такіх людзей могуць быць два выхады: а) дзяржавы, што зьяўляюцца сябрамі IPO, возьмуць іх да сябе на собскае ўтрыманьне, або б) гэтыя людзі астануцца ў Нямеччыне на ўтрыманьні гэтых-жа дзяржаваў.

Далей было закранутае пытаньне, што многія ДП для мэтаў эміграцыі мусяць выраблaць розныя дакумэнты (мэтрыкі й інш.) у нямецкіх установах за высокія аплаты, пакрыць якіх яны ня маюць магчымасьці. Было выясьнена, што эміграцыйныя аддзелы сацыяльнай апекі IPO маюць на гэта спэцыяльныя сумы, зь якіх могуць аплачваць выдаткі за выпрабленьне дакумэнтаў. У гэтыя-ж аддзелы зацікаўленыя й павінны зьвяртацца.

Прадстаўнікі ДП прэсы сьцьвердзілі на канфэрэнцыі непажаданае зьявішча, што ДП, якіх вызываюць на камісіі дзеля эміграцыі ў ЗША, павінны ехаць у эміграцыйныя цэнтры з усей сваей маемасьцю, ня гледзячы на тое, ці пройдуць яны камісію, ці не. У вадказ на гэта прадстаўніца эміграцыйнага аддзелу IPO заявіла, што IPO першы раз аб гэтым чуе й што ў сувязі з гэтым разашле ў эміграцыйныя цэнтры абежнікі, каб ДП выклікалі на камісіі бяз рэчаў, а затое каб пасьля прыняцьця іх на эміграцыю давалі ім некалькі дзён часу забраць сваю маемасьць.

На запытаньне прадстаўніка нашае газэты, ці IPO робіць адпаведныя стараньні, каб як найхутчэй была адмененая пастанова, на аснове якой беларусаў зь сем'ямі ня прыймаюць у Аўстралію. У вадказ на тэга было заяўлена, што IPO вядзе інтэнсыўныя стараньні дзеля як найхутчэйшае адмены гэтае пастановы й спадзяецца, што ў хуткім часе й беларусы зь сем'ямі змогуць эміграваць у Аўстралію.

На заканчэньне было паведамлена, што 200 нямецкіх лекараў і 200 лекараў ДП будуць прынятыя на працу пры амэрыканскай арміі. Як адныя, гэтак і другія мусяць аднак ведаць ангельскую мову.

Ст. Ст.

ЯКІЯ «БЕЛАРУСЫ» КІРУЮЦЬ БЕЛАРУСЯЙ?

Варшаўская газэта «Дзеньнік Людовы» (Но. 51/1191) за 21.2.1949) падала афіцыйную вестку польскага прэсавага агенцтва наступнага зьместу: «У Менску адбылося першае пленарнае паседжаньне нававыбранага Цэнтральнага Камітэту Камуністычнай Партыі Беларусі, на якім былі праведзеныя выбары палітбюра Ц. К. Першым сакратаром ЦК КПБ быў паўторна выбраны Гусарев, другім сакратаром Зімянін. У склад палітбюра ЦК апрача гэтага ўвайшлі выдатныя правадыры беларускага партызанскага руху, між іншымі сучасны прэм'эр БССР Клешчов і старшыня прэзыдыюму Вярхоўнага Савету БССР Козлов».

Прозьвішчы гавораць самі за сябе. Спасярод гэтых прозьвішчаў не знаходзім аніводнага беларускага, а толькі закаранела расейскія, якія носіць насельніцтва ваколіцаў Масквы ці Сталінграду.

Але ня толькі ў вярхоўных органах камуністычнай партыі Беларусі маюць вылучны манаполь чыстакроўныя расейцы. Яны таксама вылучна рэпрэзэнтуюць навет спартовае жыцьцё Беларусі, не гаворачы ўжо аб галінах грамадзкага, культурнага ці эканамічнага жыцьця. Бо вось іншая Варшаўская газэта «Жыце Варшавы» (Но. 47/1549) за 17.2.1949) інфармуе, што з нагоды 30 гадавіны БССР Усесаюзны Камітэт для Справаў Фізычнае Культуры й Спорту пры радзе міністраў СССР узнагародзіў рад беларускіх спартоўцаў. Узнагароджанымі аказаліся такія «представители братнего русского народа», як Большаков, Лунев, Гольмов, Кочатков, Мірскій і іншыя.

Што-ж тады робяць беларусы ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы? Адказ просты: яны пухнуць з голаду й непасільнай працы ў калгасах і на заводах, а лепшая частка нашага народу вынішчаецца ў канцэнтрацыйных лягерах халоднае Поўначы й далёкага Сібіру...

Эмігруючы, ня трацьце сувязі!

МІЖНАЦЫЯНАЛЬНЫ САЮЗ ІНЖЫНЕРАЎ І АРХІТЭКТАРАЎ

Дзякуючы ініцыятыве Міжнацыянальнага Камітэту ДП і Палітычных Уцекачоў заснаваўся 25 сакавіка сёлета Міжнацыянальны Саюз Інжынераў і Архітэктараў. Да яго могуць належыць толькі тыя інжынеры й архітэктары, якія маюць закончаную вышэйшую асьвету. Управа Саюзу знаходзіцца ў Рэгензбургу, але ейныя паседжаньні будуць адбывацца ў Мюнхэне.

бім, начале зь Іванам. Калі яны будуць, нераўнуючы мухі, чапляцца за скалы, нашыя людзі налятуць на іх з абодвух бакоў з асьнямі, стрэламі й стрэльбамі. Згары жанчыны й дзеці будуць скульваць на іх адломкі скалаў. Гэта будзе вялікі дзень. Маскалі пагінуць, і старана нашая будзе ачышчаная. Іван-жа, той самы Іван, які асьляпіў майго бацьку й адлупцаваў цябе бізуном для сабакаў — будзе таксама забіты. Ён здохне, як шалёны сабака, раструшчаны скаламі. А калі пачнецца бітва, ты, Нэгару, мусіш потайкі выпаўзьці, так каб цябе не забілі.

— Добра, — адказаў ён. — Нэгар пакажа ім дарогу. А тады...

— Тады я буду тваёй жонкаю, Нэгару, — жонкаю адважнага чалавека. Ты будзеш лавечыць для мяне й Старога Кінуза, і я буду варыць табе есьці й шыць табе цёплую, моцную вопратку ды зраблю табе абутак на ўзор майго народу, — ён будзе лепшы, як той, што ў вас носяць. I я буду ад таго дня заўсёды тваёй жонкаю. Я зраблю тваё жыцьце радасным, так што ўсе твае дні будуць поўныя песьняў і сьмеху, і ты пазнаеш, што Уна не падобная да іншых жанчынаў. Яна цягалася па далёкіх старонах і бачыла нязнаныя мясьціны, і яна зрабілася мудрай, — мудрай, як мужчына, гэткай мудрай, што ўмее даваць ім радасьць. I ў старасьці тваёй яна будзе даваць табе радасьць. I твае ўспаміны пра яе, пра тое, якой была яна днямі твае маладосьці, будуць салодкія. — Бо ты будзеш ведаць заўсёды, што яна была табе палёгкаю, мірам, адпачынкам і была лепшай табе жонкаю, чымся іншыя жанчыны іншым мужчынам.

— Няхай будзе гэтак, — сказаў Нэгар, і жарсьць да яе жэрла ягонае сэрца, і абыймы ягоныя рашчыняліся для яе — як рукі галоднага чалавека цягнуцца па ежу.

— Адно тады, калі пакажаш ім дарогу, Нэгару... — спыніла яна яго. Але вочы ейныя былі пяшчотныя й вогкія, і ён ведаў, што яна глядзіць на яго так, як ніколі яшчэ жанчына на яго не глядзела.

— Добра, — сказаў ён і завярнуўся станоўка. — Я пайду зараз перагаварыцца з правадырамі. Хай яны ведаюць, што я йду паказаць дарогу Маскалём.

— О, Нэгару, мой мужу! — прашаптала яна сьціха яму наўздагон. Але яна сказала гэта ціха, — навет Стары Кінуз не пачуў, дармо, што слых ягоны ад часу, як ён асьлёп, зрабіўся вельмі войстры.

За тры дні Маскалі выцягнулі Нэгара, як пацука, зь цясьніны, куды ён схаваўся. Яго прывялі да Івана, «Івана Грознага», як звалі яго тыя, хто за ім ішоў. Нэгар быў узброены благім асьнём з касьцяным наканцоўем. Ён туліўся ў свой заечы кажух і дрыжэў, як у трасцы, дармо што дзень быў гарачы. Ён круціў галавою, паказваючы, што не разумее Івановых словаў, і ўдаваў, быццам вельмі прыстаўшы й хворы ды хоча толькі адпачыць. Ён паказваў на сваё чэрава, дзе ў яго баліць, і ўсё моцна дрыжэў. Але зь Іванам быў чалавек з Пэстыліку, які гаварыў Нэгаравай мовою. Яны доўга дарэмна даходзілі ў Нэгара пра ягонае плямё, пакуль нарэшце чалавек з Пэстыліку, на йме Кардук, не сказаў:

— Іван загадаў, каб цябе залупцавалі да сьмерці, калі ты ня будзеш гаварыць. I ведай, мой незнаёмы браце, што Іванова слова — закон. Я — твой прыяцель, а Іван — овраг. Бо я не самахоць пакінуў сваю старану ля мора. Але я хочу жыць і таму паддаюся волі майго валадара. I ты будзеш выконваць ягоныя загады, калі ты хочаш жыць.

— Незнаёмы браце мой, — адказаў Нэгар, — я запраўды ня ведаю, куды пайшоў мой народ, бо я быў хворы, і мае ногі зрадзілі мяне, і я астаўся ад іх.

Нэгар чакаў, пакуль Кардук гаварыў зь Іванам. Тады ён пабачыў, што твар у Маскаля спахмурнеў і, на ягоны кіў, двух людзей падыйшлі да Нэгара з двух бакоў, ляскаючы ў паветры цяжкімі бічамі. Тады ён удаў вельмі спалаханага ды голасна крычэў, што ён хворы чалавек і нічога ня ведае, але ён скажа тое, што ведае. I так добра ён ім расказаў, што Іван загадаў сваім людзём рушыць наперад.

Поплеч-жа з Нэгарам ішлі зь бізунамі, каб ён ня мог уцячы. I калі ён казаў, што заслабеў ад хваробы ды аставаўся ад іх — яны яго лупцавалі датуль, пакуль ён ня крычэў ад болю й не знаходзіў сілаў ісьці далей. Калі-ж Кардук сказаў яму, што ўсё для яго зьменіцца на лепшае, як толькі яны здагоняць ягонае плямё, ён спытаўся: «I тады я здолею адпачыць і ня рухацца?».

Ён усьцяж паўтараў гэтае пытаньне: «I тады мне можна будзе адпачыць і ня рухацца?».

Тым-жа часам, удаючы вельмі хворага й азіраючыся мутнымі вачыма на бакі, ён падлічаў людзей, што ўваходзілі да аддзелу. Разам з тым ён пераканаўся, што Іван не пазнаў у ім чалавека, якога біў перад брамаю, цьвярдыні. Дзіўная збор-дружына паўстала перад ягонымі вачыма. Тутака былі лаўцы славянскае пароды зь белай скурай і магутнымі цягліцамі; кароткія, каржакаватыя Фінцы з пляскатымі насамі й круглымі тварамі; родзічы Сібіру, чые насы былі падобныя да арловых дзюбаў; былі й худыя людзі з касавурымі вачыма, у жылах якіх мангольская й татарская кроў мяшалася із славянскаю. Гэта ўсё былі паўдзікія ахвотнікі да прыгодаў з далёкіх краў за Берынговым мораам. Агнём і мячом яны заваёўвалі новыя землі й прагавіта заграбалі іхныя багацьці — касмаціну й скуру. Нэгар глядзеў на іх із задаваленьнем, у думцы ўяўляючы сабе, як яны ляжаць раструшчаныя й бязжыцьцёвыя, у скалістым росступе. I заўсёды побач з гэтым ён бачыў твар і аблічча Уны, што чакае на яго на гары ў скалах, і ўсьцяж голас ейны гучэў у яго ў вушшу, і ён пачуваў на сабе цёплы й пяшчотны бляск ейных вачэй. Але разам з тым ён не забываўся ўдаваць хворага й зачапляўся там, дзе дарога была цяжкая. I паранейшаму крычэў ён пад бізунамі. Пры гэтым ён увесь час асьцерагаўся Кардука, бо ведаў, што яму зьвярацца нельга. — У яго быў хвальшывы пагляд і занадта зюклівы й гладкі язык—думаю Нэгар--не падобны да простае, чэснае мовы.

Цэлы дзень яны йшлі. Назаўтрае, калі Кардук, на Іваноў загад, задаў пытаньне Нэгару, — той адказаў, што наўдачу ці яны судосяць плямё раней за заўтрашны дзень. Але Іван, ад таго часу, як ён зьверыўся паказаньню Старога Кінуза й цяжка за гэта паплаціўся, нічому больш не даваў веры. Таму, калі яны прыйшлі да росступу між скалаў, ён прыпыніў свае сорак чалавек і спытаўся праз Кардука: «Ці чыстая дарога?» Нэгар агледзеў яе пакорным паглядам. Гэта быў шырокі схон, што йшоў паўз скалы, і ўвесь ён быў паросшы хмызьняком і паўзунамі, дзе маглі добра схавацца дзесяткі племяў.

Ён пакруціў галавою.

— Там нічога нямаш, — сказаў ён, — дарога чыстая.

Ізноў Іван перагаварыўся з Кардуком, і той сказаў:

— Ведай, незнаёмы браце, што калі тваё паказаньне нядобрае, калі твой народ заступіць дарогу ці нападзець на Іваноў аддзел, ты зараз-жа памрэш.

— Я паказваю добра, — сказаў Нэгар, — дарога чыстая.

Але Іван не даваў, і загадаў двум із сваіх лаўцоў узьлезьці на вяршаліну скалы. Двух іншых стала, на ягоны загад, паабапал Нэгара. Яны прыставілі свае стрэльбы да ягоных грудзей і спыніліся чакаючы. Цэлы аддзел чакаў. I Нэгар ведаў, што калі выляціць хоць адна страла ці асьцён, — ён памрэць. Два лаўцы лезьлі ўсё вышэй і вышэй, I калі яны дабраліся да вяршаліны ды махнулі шапкамі на знак таго, што ўсё ў парадку, яны здаваліся маленькімі чорнымі бодачкамі на фоне сьветлага неба.

Стрэльбы адвялі ад Нэгаравых грудзей, і Іван загадаў рушыць наперад. Іван маўчаў, задуманы. Блізка гадзіну ён ішоў, як-бы нешта мяркуючы, і тады, праз Кардука, спытаўся ў Нэгара:

— Як ты ведаў, што дарога чыстая, не агледзеўшы яе?

Нэгар уздумаў на птушкі, якіх ён бачыў седзячы на скалах і ў кустох, ды ўсьміхнуўся: гэта было так проста. Але ён сьцепнуў плячыма й нічога не адказаў. Ён думаў пра другі росступ у скалах, куды яны кіраваліся, і дзе птушак ужо ня будзе. I ён быў рады, што Кардук — родзіч зь берагоў Вялікага Імглістага Мора, дзе няма дрэваў і кустоў і дзе людзі вучацца морскае штукі, а не мастацтва роўнядзі й лесу.

Тры гадзіны па тым, калі сонца было высака на небе, яны прыйшлі да другога росступу ў скалах, і Кардук сказаў:

— Глядзі на ўсе вочы, незнаёмы браце, бо Іван гэтым разам не маніцца чакаць, пакуль людзі пройдуць наперад агледзець дарогу.

Нэгар паглядзеў, а поплеч зь ім, стаяла двух людзей, із стрэльбамі, прыстаўленымі да ягоных грудзей. Ён пабачыў, што птушкі адляцеўшы, і ў ваднным месцы ён спасьцярог бліскат рулі на сонцы. I ён уздумаў на Уну й прыпомніў ейныя словы: «Калі бітва пачнецца, ты мусіш потайкі схавацца, каб не забілі».

Дзьве рулі ўпіраліся ў ягоныя грудзі. Гэта было зусім ня тое, на што яна меркавала. Відавочна, нельга будзе нікуды ўцячы. Ён памрэць першы, калі пачнецца бітва. I ён сказаў станаўкім голасам, але, якбы ад хваробы, усё дрыжаў.

— Дарога чыстая.

Іван рушыў наперад із сваймі саракма людзьмі з далёкіх староанаў за Бэрынгавым морам. За ім ішоў чалавек з Пэстыліку, Кардук і Нэгар, да грудзей якога былі прыстаўленыя стрэльбы. Уздыймацца было доўга, і яны не маглі рухацца борзда. Але Нэгару здавалася, што яны вельмі шпарка бліжацца да сярэдзіны росступу, дзе была засака.

У скалах направа грымнуў стрэл. Нэгар пачуў баёвы кліч свайго плямя і праз сэкунду ўхапіў пабачыць, што скалы й кусты насторшыліся грамадамі ягоных аднапляменцаў, што выступалі з-за іх.

Тады ён пачуў, што раптоўны агняны выбух быццам разрывае яго надвая. Ён паваліўся, адчуваючы войстры боль: у ягоным целе, што зьнемагалася, жыцьцё ходалася із сьмерцяй.

Ён трымаўся за сваё жыцьцё з прагавітасьцяй скнары, што чапляецца за свае скарбы. Ён усё яшчэ дыхаў, і паветра поўніла ягоныя ляткія пакутлівай соладзяй. Цьмяна да ягонае прытомнасьці даходзілі праблескі відна й хвалі гукаў. I цьмяна ён бачыў, як валяцца, паміраючы, Івановы лаўцы, і як з усіх бакоў сьцякаюцца да пабаёвішча ягоныя браты, поўнячы паветра крыкамі й бразгатам зброі. А згары жанчыны й дзеці скідаюць вялізарныя глыбы, што скачуць як жывыя йстоты ды з грукатам валяцца далоў.

Сонца танцавала над ім у небе; вялізарныя скалы калыхаліся й хісталіся, а ён яшчэ цьмяна чуў і бачыў. Калі-ж грозны Іван паваліўся ля ягоных ног, бязжыцьцёвы, раструшчаны сьцінутай глыбаю, — ён прыпомніў сьляпыя вочы Старога Кінуза — і цешыўся.

Тады гукі замерлі, глыбы больш не каціліся паўзь яго, і ён бачыў, як людзі ягонага пляма падыходзяць усё бліжэй і дабіваюць параненых асьнямі. Ён цьмяна распазнаваў, як поплеч зь ім магутны Маскаль-лавец уздымаецца ў вапошнім ходаньні за сваё жыцьцё й валіцца, пранізаны дзесяткамі асьнёў.

Тады ён пабачыў над сабою твар Уны й адчуў ейныя абыймы. I на вокамгненьне сонца спынілася, і вялізарныя хісткія сьцены скалаў застыглі.

— Ты адважны чалавек, Нэгару, — пачуў ён ейны голас. — Ты мой муж, Нэгару.

I ў гэтым вокамгненьні ён пеpажыў усю тую радасьць жыцьця, што яна яму суліла, і дакляраваныя ёю сьмех і песьні. I тымчасам як у небе памалу зьнікала для яго сонца й жыцьцё ягонае паступова адплывала, ён быў агорнуты салодкім успамінам пра Уну. I зь цягам таго, як памяць ягоная цьмянела й бляднела ды праблескі ейныя зьмяняліся нарастаньнем цемры, ён пазнаваў у вабыймах каханае запраўднасьць вешчаванага яму адпачынку, збыцьцё пpаpакаванага яму спакою. Калі-ж чорная ноч агарнула яго лежачы на ейных грудзёх, ён адчуў вялікі мір, што прасякаў сусьвет, ён пазнаў у заміраньні адыходнага сутоньня патаёмны надыход Цішыні.

Пераклад Т .Лумача.

У белускім лягеры Віндзішбэргердорф

ПЕРШАЕ ПРЫРАЧЭНЬНЕ

25-га красавіка, на другі дзень Праваслаўнага Вялікдня, у ДП лягеры Віндзішбэргердорф адбылася першая ў беларусаў амэрыканскае зоны прыгожая ўрачыстасьць — падпісаньне прырачэньня кандыдатамі ў актыўныя сябры ІМКА. Што такое ІМКА, пісаць тут ня прыходзіцца, бо сяньня кажны большменш пісьменны беларус ведае аб дабрадзейнай ролі, якую выконвае ўжо год сто гэтая шырока знаная сусьветная арганізацыя. У лік ейных сяброў увахозіла дагэтуль 78 розных народаў сьвету. Як 79-ая нацыя ўвайшлі ў яе цяпер і беларусы.

А гадзіне 6-ай папаўдні прыбыў у лягер Шэф ІМКА Арэа 4 сп. Пузінаўскас. У прыгожа прыбранай залі ў прысутнасьці ўсяго жыхарства лягеру старшыня Беларускае ІМКА сп. Кушаль Францішак адчыніў урачыстасьць і пасьля адсьпяваньня ўсей заляй малітвы «Ойча наш» перадаў слова сп. Пузінаўскасу. Гэты апошні выясьніў у кароткіх словах мэты й заданьні ІМКА. «Імка ёсьць арганізацыя інтэрнацыянальная, аддзелы ейныя раскіданыя па ўсім чыста сьвеце, — гаварыў сп. Пузінаўскас, — аднак, яна ня ймкнецца нівэляваць нацыянальнасьці, наадварот, ІМКА імкнецца да сяброўства розных нацыяў. Праўдзівы сябры ІМКА павінен горача любіць сваю нацыю і шанаваць усе іншыя. Хто ня любіць і не шануе свайго народу, ніколі ня будзе запраўдным ІМКА-ўцам, бо не патрапіць шанаваць і іншыя народы». Пасьля гэтага кандыдаты, з павагай, з поўным разуменьнем прыйманых на сябе абавязкаў, падпісалі прырачэньне й атрымалі сяброўскую легітымацыю з рук Шэфа ІМКА. Афіцыйная частка ўрачыстасьці закончылася адсьпяваньнем беларускага нацыянальнага гымну.

Пачалася другая частка — мастацкая. У праграме быў вечар дзіцячага балету. Малыя вучаніцы лягернае балетнае школы пад кіраўніцтвам Вілі Саўчанкі прадэманстравалі шмат дасканала пастаўленых і вельмі добра выкананых самых разнастайных танцаў. Гледачы, захопленыя паказам, зрабілі ў канцы авацыю настаўніцы Саўчанцы. Вельмі прычынілася да ўдалага канцэрту добрая музыка. Акампаньямант да танцаў, хоць і выкананы не на піяніне, а на звычайным акардыёне сп. М. Куліковічам, гучэў памастацку. Добра эфэктыўнымі былі й касьцюмы. Наагул, гэтая ўрачыстасьць першага прырачэньня была якбы завяршэньнем вельмі добрых сёлета ў нашым лягеры Вялікодных Сьвятаў, даючы ўсім жыхаром поўнае духовае задаваленьне.

Н. А.

КУЛЬТУРНА-АСЬВЕТНАЯ ПРАЦА

Ад самае восені ў лягеры Віндзішбэргердорф вядзецца вельмі шырокая культурная праца. Памінаючы канцэрты й сцэнічныя паказы, аднэй з паважных галінаў працы ёсьць штотыднёвыя рэфэраты з розных галінаў веды, чытаныя спэцыялістымі.

Так, напр., прачытаныя былі рэфэраты на тэмы, якія найбольш цікавяць сяньня кандыдатаў на эміграцыю ў розныя краіны сьвету: «Аўстралія», «Канада», «Аргентына» і інш. Адбыўся ўдалы літаратурны вечар, на якім аўтары-пісьменьнікі й паэты, што жывуць у нашым лягеры, адчыталі свае навейшыя творы. Чыталіся й такія рэфэраты, як «Характар беларуса паводля народнай творчасьці», «Біблія і сучаснасьць», а таксама палітычныя агляды.

Лекцыі чытаюцца ўва ўтульна абсталяваным лягерным клюбе, што стаўся месцам, куды ў вольную часіну ахвотна заходзіць кажны, ці то пагуляць у шашкі ці шахматы, ці то пачытаць газэту, кніжку, ці то проста пагутарыць, падзяліцца думкамі зь людзьмі. Трэба тут адзначыць, што культурны рэфэрэнт нашага лягеру сп. М. Куліковіч, які працуе на гэтым становішчы абсалютна безінтэрэсоўна, паставіў культурную працу ў лягеры на належную вышыню.

Н. А.

БЕЛАРУСКАЯ ЦАРКОЎНАЯ МУЗЫКА КАМПАЗЫТАРА М. КУЛІКОВІЧА

Царкоўная музыка ўжо здаўна адчыніла дзьверы ў свае харамы народным матывам, якія пад уплывам рэлігійнага духу ператварыліся ў васобныя, г. зв. расьпевы.

У Праваслаўнай Царкве, што афармілася ў грэцкую веру, напачатку й існавала грэцкае царкоўнае пяяньне, грэцкія расьпевы. Да іх потым з славянскіх напеваў прышлі расьпевы баўгарскія й сэрбскія. Выдатныя манастыры ўнесьлі ў набажэнства й сваё собскае пяяньне. Гэтак зьявіліся расьпевы пячэрскія (Украінскае Кіева-Пячэрскае Лаўры), траецкія (Маскоўскае Траецкае Лаўры) і г. д. Такім чынам, прасяканьне народных нацыянальных мэлёдыяў у рэлігійныя сьпевы мае сваю доўгую шматвяковую гісторыю. Аднак агульнага абыходу (асноўнага абрадава-каляндарнага кола сьпеву на кажны дзень) у народна-нацыянальным пяяньні дагэтуль яшчэ ня створана. Першым адважыўся над гэтым працаваць наш беларускі кампазытар М. Куліковіч. Ён ужо падрыхтаваў да выпуску ў сьвет галоўныя часткі Праваслаўнага Беларускага Абыходу царкоўнага пяяньня — Літургію й Усяночную.

Шмат год працуючы над дасьледваньнем беларускае народнае песьні, камп. М. Куліковіч сабраў вялікі матар'ял беларускіх сьпеваў і, грунтоўна прааналізаваўшы іх (ім напісана кніга «Беларуская Народная Песьня» ў 4-х томах), ён змог выбраць зь іх найхарактэрнейшыя, тыповыя паводля свае народна-нацыянальнае самабытнасьці й характву народныя песенныя звароты й музычныя фразы. Творча апрацоўваючы беларускія папеўкі ў праваслаўным царкоўным стылі, паводля старадаўных прыкладаў, кампазытар стварыў такім чынам беларускія царкоўныя расьпевы на розныя Божыя Службы, улажыў узоры (гласы) для штодзённага царкоўнага ужыцьця, а таксама напісаў асноўныя праваслаўныя службы — Літургію й Усяночную. Усюды ў іх гучыць беларускі нацыянальны напеў, што ад народу ўзносіцца да Бога. Цяпер кампазытар працуе далей над службамі ў двунадзясятыя сьвяты, трэбы й іншыя.

На Вялікдзень у праваслаўнай царкве лягеру Віндзішбэргердорф жыхары лягеру слухалі ў выкананьні лягернага царкоўнага хору пад кіраўніцтвам рэгента М. Бусько напісаны камп. М. Куліковічам Вялікодны Канон. Гонарам песьцілася беларускае сэрца, калі ягонае вуха чула родныя напевы ў сваёй малітве да Ўсемагутнага Бога. У галаву прыходзіла думка, што гэтак Усемагутны хутчэй пачуе наш голас і хутчэй дапаможа нам вярнуць нашу забраную Бацькаўшчыну.

Вітаем нашага выдатнага кампазытара на новай — царкоўнай ніве ягонае музычнае дзейнасьці.

А. К.

Зарубежніцкія тузы наведалі Остэргофэн

(Не фэльетон, але праўда)

У нядзелю 8 травеня ў беларускім лягеры ў Остэргофэне адбылася падзея ня штодзённага характару. У гэты дзень наведаў наш лягер упаўнамочаны прадстаўнік Беларускага Цэнтральнага Прадстаўніцтва на раён Дэгендорф Барыс Крыстовіч у таварыстве Івана Бені (былыя жыхары гэтага лягеру, але потым выкінутыя за авантуры й хуліганства загадам ІРО ў Пасаў), каб выдаць жыхаром нашага лягеру пасьветчаньні БЦП аб прыналежнасьці да беларускай нацыянальнасьці. Дзеля таго, што Крыстовіч, які ўстанаўляў беларускую нацыянальнасьць, сам зьяўляецца чыстакроўным расейцам і «мужыцкай» беларускай мовы ня ведае ані ў зуб, паслугоўваючыся толькі «общепонятным языком», прывёз із сабою яшчэ сакратара ў васобе ведамага пашквілянта Кавыля. А таму, што заданьне, якое было ім даручана выканаць, чуць не дзяржаўнага характару, дык уся гэтая тройка прыехала не цягнікам, як езьдзяць звычайныя сьмяротныя, але з фасонам — на іраўскі джыпе з Дэгендорфу.

Высокапастаўленыя зарубежніцкія тузы прыехалі ўжо добра падгазаваўшыся, што Беня адразу прадставіўся перад жыхарамі лягеру, як «министр снабжения» БЦР (ён возіць дровы ў лягеры Дэгендорфскага раёну), а Крыстовіча зарэкамэндаваў, як «министра юстиции». Але перад тым, як распачаць сваю ўрадавую дзейнасьць, абодвыя «міністры» пастанавілі «для храбрости» яшчэ перакуліць адну-другую літроўку самагону. І пачалася вандроўка з памешканьня ў памешканьне сваіх былых прыяцеляў, адкуль толькі даносіліся дзікое выцьцё, п'яныя сьпевы ды ўрачыстыя тоасты «за Россию». У выніку ўпаўнамочаныя прадстаўнікі БЦП на столькі насёрбаліся, што пачалі рабіць авантуры, абзываць Беларусь і беларусаў на гарадзкім пляцы няпрыстойнымі расейскімі словамі, а навет завялі драку зь некаторымі жыхарамі лягеру, пагражаючы адным махам пабіць усіх зьненавіджаных «крывічоў». Тут ужо была змушаная ўмяшацца й лягерная паліцыя, якая крыху ўціхамірыла занадта агрэсыўных зарубежніцкіх «представителей». Аднак Крыстовіч, усьвядамляючы сваё высокае становішча й баючыся, каб не папсаваць рэпутацыі тэй паважанай установы, якая яго сюды паслала, аніяк не здаваўся. Пеніўся, крычаў, пагражаў, а напасьледак пазваніў да аднаго ўрадніка ІРО ў Дэгендорфе, што тут у Остэргофэне «все бандиты» й гэтаму падобнае. Калі-ж гэты апэль ня даў жаданага выніку, зарубежніцкія героі пастанавілі праехацца на іраўскім джыпе над Дунай — «падышать свежим воздухом». Але ці цераз меру замарочыла ім у галаве ад выпітага самагону, ці гэты «крывіцкі» Остэргофэн наагул зьяўляецца нешчасьлівым месцам, што машына, на якой яны ехалі, хутка апынулася ў бурлівых хвалях Дуная.

Ані баўэрскія охсы, прыгнаныя з акалічных вёсак, ані прыцягнуты з Остэргофэну нямецкі трактар ня ўсілах былі выцягнуць машыну, і яна надалей асталася ўвязьненай. Тады камендант лягернай паліцыі, каб ратаваць іраўскую маемасьць, пазваніў ў іраўскі гараж, адкуль ужо каля 11-ай гадзіны вечара прыехала грузавая машына зь вялікім кранам для падыйманьня цяжкіх прадметаў. Пры помачы яго ўсё-ж такі машыну ўдалося выцягнуць з Дунаю й зьбянтэжаныя «представители» паехалі туды, адкуль прыехалі, не давёўшы да канца сваей «грамадзкай» місіі, пакідаючы пасьля сябе вясёлую тэму для гутарак і камэнтараў лягерным жыхаром, нямецкаму насельніцтву Остэргофэну, а таксама йураднікам ІРО.

Сьветка.

Камунікаты

Прэс-Бюра АБН

Прэсавае Бюро АБН паведамляе, што прынятыя на мюнхенскай дэманстрацыі 10 красавіка г.г. рэзалюцыі Ц. К. АБН пераслаў у ЗН.

Рэзалюцыі разам із суправодным лістом старшыні АБН, Ярослава Стэцька, атрымалі дэлегаты Аўстраліі, Балівіі, Бэльгіі, Англіі, Грэцыі, Канады, ЗША, Турэччыны, Францы, Чылі й генэральны сакартар ЗН Трыгве-Лі.

У ЗН перасланы таксама рэзалюцыі й падпісы зь іншых маніфэстацыяў.

У сваім лісьце старшыня АБН дамагаецца разгляду Пленумам ЗН палажэньня народаў, паняволеных расейска-бальшавіцкім імпэрыялізмам і прыняцьця адпаведных пастановаў.

II.

а) Прэс-Бюро АБН далей паведамляе, што Славацкі Камітэт Акцыі (САВ) зьмяніў свой назоў на «Славацкі Вызвольны Камітэт» (СОВ). На чале яго стаіць далей Праф. Др. Ф. Дюрчанскі. СОВ застаецца й далей членам АБН. На чале ягонай дэлегацыі ў АБН стаіць Др. Ц. Пакорны.

Прычынаю зьмены назову, між іншым, было тое, што бальшавікі называлі свае вынішчальныя «аддзелы» таксама Камітэтамі Акцыі. Акрамя таго, гэтай зьменай славацкі вызвольны рух дакладней выяўляе свае мэты.

б) Баўгарскія нацыянальна-вызвольныя рэвалюцыйныя сілы аб'ядналіся ў адзін цэнтр пад назовам «Баўгарскі Нацыянальны Фронт», каторы зьўляецца членам АБН.

Аб'яднаным баўгарскім нацыянальна-вызвольным сілам жадаем найлепшых посьпехаў у змаганьні за вызваленьне іх Бацькаўшчыны ад бальшавіцкага паняволніка.

Прэс-Бюро АБН.

Выдавецтва органу Цэнтральнага Камітэту АБН «Набат» паведамляе, што ўжо можна набыць ягонае кангрэсовае выданьне, чысло 1 — 2 (11 — 12) 1949.

Чысло 1 — 2 складаецца з 4-х аддзелаў наступнага зьместу: I. Перасьцерагаем сьвет. II. Трыбуна АБН. III. Пад сьцягам свабоды народаў і чалавека; IV. На вонкавым адрэзку.

Зьвяртацца па адрасу: В. Барыс, Мюнхэн 2, Дахаўэрштрасэ 9/1. Цана паасобнага нумару 90 фэн. Пры большай колькасьці 30% зьніжкі.

Шукаюць...

Жонку **Насьцю**, знаёмых Гардзіеню Надзю,дачку Якуба, Раменчык Тацьцяну, дачку Рамана, якія да канца вайны прабывалі ў Нямеччыне.

Весткі на Адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

БЕЛАРУСКІЯ ПАТРЫЁТЫ!

Вам няма патрэбы паўтараць лішні раз, што лёс народу беларускага так доўга будзе пад пагрозай, як доўга не стае ў нас патрэбнае колькасьці высока кваліфікованых кадраў інтэлігенцыі й спэцыялістых ува ўсіх галінах грамадзка-палітычнага й гаспадарскага жыцьця.

Мы хочам толькі зьвярнуць увагу ўсіх беларусаў добрае волі на факт, што колькасьць беларускай студэнцкай моладзі апошнім часам стала раптоўна памяншацца. Гэты трывожны факт паказвае, што мы не дацэньваем выключнае важнасьці ўзгадаваньня новых кадраў інтэлігенцыі й ня турбуемся гэтай справай у такой меры, як гэта робяць іншыя народы. Але-ж не забывайма, што пабудаваць **свой** трывалы моцны дом, **сваё** шчаслівае жыцьцё мы зможам толькі пры **сваіх** інжынерах, прафэсарах, дактарох і г. д.

Таму дайма магчымасьць здольнай і руплівай беларускай моладзі здабываць веду й спраўнасьці дзеля дабра агульнага! Патрэба дапамогі асабліва пякучай ёсьць у дачыненьні да студэнтаў, канчаючых навуку ў Нямеччыне, якія ня могуць скарыстаць із стыпэндыяў у Бэльгіі ці Францыі.

Управа Студэнцкага Стыпэндыяльнага Фонду зьвяртаецца гэтым да беларускіх лягераў, арганізаваных групаў і паасобных беларусаў з братнім заклікам у меру сваіх магчымасьцяў злажыць ахвяру для нашага студэнцтва, якое змушана сяньня жыць і працаваць у выключна цяжкіх умовах. Ахвяры просім перасылаць на адрас:

Управа Стыпэндыяльнага Фонду.

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ ПАЗА НЯМЕЧЧЫНАЙ:

1. У Вялікабрытаніі:
Association of Whiteruthenians in Gt. Britain Penn Road, Holloway, London N. 7, England.

2. У Францыі:
Mr. Nicolai Lysucha, 8, R-Gambetta, St. Quen, Seine. France.

3. У Бэльгіі:
Mr. Janka Labouka, 8, Place Hoover, Louvain, Belgique.

4. У Швэдыі:
Ing. Albert Ossowski, Norra Vägen 7, Halmstad. Sweden.

5. У Італіі:
Todar Mazura, Roma, via Carlo Cattaneo 2, Italia.

6. У Даніі:
S. Sastajlo, Dragsbek Lejer Bl. III, Thisted. Danmark.

7. У ЗША:
Eng. Nikolai Choroshko, 59, 4057 th, Drive, Maspeth, L. I. N. Y. USA.

8. У Канадзе:
Mr. Jozeph Pitushka, 131 Manning Ave, Toronto, Ont. Canada.

9. У Аргентыне:
Association Bielorusa en la Argentina. Calle Maza, 150, Buenos-Aires. Argentina.

10. У Аўстраліі:
Boris Dziedowiec, Imbil, Queensland, Sub-Department of Forestry. Australia.

НАШ ФОНД

На выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны» злажылі:

1. Беларускія работнікі ў Францыі 3.600 фр. франкаў,
2. Цімафейчык Карп (Бразылія — 28,93 н м.

Папярэднія складкі — 827,41 н. м. + 26 ам. дал. + 390 бэл. фр.

Разам: 856,24 н. м. + 26 ам. дал. + 390 бэл. фр. + 3. 600 фр. фр.

Усім ахвярадаўцам шчырае беларускае дзякуй. Адміністрацыя «Бацькаўшчыны» на гэтым месцы складае асаблівую падзяку свайму падпішчыку з Бразыліі сп. Цімафейчыку Карпу за канкрэтнае падтрыманьне газэты. Суму 28,83 н. м. мы атрымалі цераз нямецкі банк у Франкфурце, як «Лібэсгабэнгэльдсэндунг». Заклікаем усіх нашых паважаных падпішчыкаў з паза Нямеччыны ўзяць прыклад із сп. Цімафейчыка.

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ
Whiteruthenian Weekly „The Fatherland"
Autohrized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 1. January 1949, Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies. Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D. P. Camp.
Resposible Publisher: Wladimir Bortnik.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 3a.